

ՄԱՐՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է 450 դր. 1
վեցամսեայ ,, 30 ,,
Մեկ ծանուցումը տողին 5 դր. 1
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյն 4ին
եւ 15ին կը սկսին:

Դուրս երթալիք լրագիրներուն նամակ
ծախքը առնողին վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ
եւ իցէ գրութիւն Խմբագրին պիտի
ուղղուի. եւ ասոնց նամակն ծախ-
քը խրկողին վրայ է:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 24 ՄԱՐՏ
ՊՈՐՍԱՅԻՆ ՀՆՈՒՎՐԱԿԱՆ
ԼՈՒՐԵՐԸ

Մարտիս 30 մարտ.

Յորհնը թուի է, եւ ետեւէ կը հասնի:
— Մետաքս եւ խողակ, անտիփոս եւ տաք:
— Սուրճ, 60 30, — Գոթանակութիւն 25
40, — Ֆոնտո, 69 65, — Բոնաօրիս, 95 3/4:
Գաղղիոյ Պանքան իր զրամագրերը հարիւ-
րին 5 1/2ի իջուց:

Լոնտոն, 31 մարտ.

Քոնստանտինոպոլ 95 1/8, — Օսմանեան փոխա-
ռութիւն, առաջինը 84, երկրորդը 71, Մի-
րէս 65, — Նորը հարիւրին 2 1/4 գլուխ, — Յորհն
48, — Առուստոլը խիստ թուի, — Արծաթ գը-
րամ չափ կը փոփոխուի, — Մարտիս 25 55,
— Բաղաքականութիւնը խաղաղական:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գաղղիոյ լրագիրները տերութեան
պաշտօնական Մ. Պոլսի խօսած նշանաւոր
ատենաբանութիւնը կը բերեն մեզ, որուն
վրայ արդէն նախընթաց թուով համա-
ռօտ տեղեկութիւն մը տուած ենք: Հը-
ռոմի դժուարաբար խնդրոյն նկատմամբ
նոյն պաշտօնէին մէկ կարեւոր յայտարա-
րութիւնն յիշելով, որ անցեալ շաբթու
հեռագիրը բերեր էր մեզ:

Այս անգամ ալ արժանի կը համա-
րենք նոյն ատենաբանութեան հետեւեալ
հատուածը թարգմանել, որուն մէջ Ի-
տալիոյ նկատմամբ Գաղղիոյ քաղաքակա-
նութեան բուն հոգին կը տեսնուի:

« Իտալիոյ կառավարութիւնը դեռ
տկար կառավարութիւն մ'է որ անխաղ
կիւրբերու դէմ մնալու ելու պարտաւոր
ուած է, և այն կիւրբերը կրնան պնդել ու
տար ոտիսի մը դէմ պատերազմելու հար-
կադրել: Բայց թէ որ յաղթանակու ըլ-
լայ, թէ պէտք մենք յայտարարութիւն կը
նենք հիմա թէ այս նոր եւրոպական մէջ
չպիտի մտնենք, և որչափ ալ Գաղղիա
յոժարաւոր չըլլայ իր գանձերն ու ար-
իւնը Իտալիան դրդելու ուղղով յեղափո-
խական կրից նուիրելու, այսու ամենայ-
նիւ Գաղղիա կը թողնու որ մեր յաղթա-
թիւնները ոչինչ երթան. կընդունի՞ իր
չուրած պատերազմին այս արեւմտեան հե-
տեւութիւնները: Յիմար և կոյր ըլլալու
է մէկը որ չտեսնէ թէ Գաղղիա ալ ա-
կամայ պատերազմի խառնուելու կը հար-
կադրի: »

Այս տողերէն յայտնի կը տեսնուի
որ Գաղղիոյ և Իտալիոյ մէջ այնպիսի
մոտերիմ համերաշխութիւն մը կայ հաս-
տատուած, որ Գաղղիա չպիտի կրնայ
երբեք Իտալիոյ նոր թագաւորութիւնը
միայնակ թողուլ: Աւստի զի, թէ և
խտալարիք ըլլան պատերազմին պատճառ-
աւորը:

Իտալիոյ կառավարութիւնը նոր պաշ-
տօնէից բռնելիք քաղաքականութեան վը-
րայ շրջաբերական ծանուցագիր մը հանեց
որուն մէջ Իտալիոյ թագաւորութեան

ճանչցուելուն, և հռոմի ու Ս. Երեմիայի
խնդիրներուն վրայ հետեւեալ խօսքերը
կան:

« Իտալիոյ թագաւորութեան ճանչ-
ցուելուն իրաւունքն յայտնի և անփոխե-
լի է: Հռոմ պէտք է Պապին աթոռա-
նիստ քաղաք և Իտալիոյ կառավարու-
թեան կեդրոն ըլլայ: Ս. Երեմիայի խնդ-
րոյն լուծուին ալ, Իտալիոյ բաղձանայը
նայելով՝ Եւրոպայի բարեկարգութիւնը
չաւրուելու համար բացարձակապէս հար-
կաւոր է, մինչդեռ արդի վիճակին շա-
րունակութիւնը մշտապէս վտանգ մ'է
աշխարհի խաղաղութեան: »

Պէտքը ինչպէս Եւրոպայի լրագիրն
խօսքին նայելով՝ Հռոմի կառավարու-
թեան արտաքին գործոց պաշտօնէաց կար-
գինալ Ս. Երեմիայի Եւրոպայի տերու-
թեանց շրջաբերական մը ուղղել է որուն
մէջ կը մեղադրէ երբ Գաղղիոյ կառա-
վարութիւնը թէ Հռոմի և Գաղղիոյ
արքունեաց մէջ եղած զազանի թղթակ-
ցութիւններն հրատարակել է:

Բրուսիոյ տերութեան երեսփոխա-
նաց խորհրդարանին լուծուելուն վրայ
Ժողովրդեան մէջ գոգոգութիւնն աւել-
նալով, կառավարութիւնը ղեկավարական
միջոցներ ձեռք առաւ, որպէս զի խառ-
վութիւն ելլէ նե՛ շուտով կարենայ զը-
պել Թագաւորը կառավարութեան պաշ-
տօնէացներն ալ փոխելու ու տեղեկին այն-
պիսի անձինք դրաւ որոնք յիտադէմ
սկզբանց տէր ճանչցուած են: Այս փո-
փոխութիւններէն ետեւ Ս. Պոլսի փո-
փոխութիւններն ալ հանեց, որուն
մէջ սահմանադրական ազատութեանց եւ
երեսփոխականին իրաւանց ապահովու-
թիւնն իտատանալով Ժողովուրդը կը հրա-
ւիրէ թագին իրաւունքները պաշտպանող
եւ իրեն անձնանուէր երեսփոխաններ
ընտրելու:

Եթեպէս եկած լուրերուն նայելով,
ապստամբները դեռ ամբողջ կը կենան
Մարտիոյ բերդին մէջ, և այնպիսի պաշ-
տաններ կառավարելն կառավարութեան,
որոնք ընդունելու կառավարութեան պատ-
ւոյն կը դադրէ:

Երբայի, Մանթովիոյի, Կալաբրիոյի և
ուրիշ քանի մը կղզիներու մէջ ապստամ-
բութիւնը շուտով և զիւրութեամբ զը-
պուեցաւ: Բայց Մանթովիոյ գաւառին ա-
պստամբութիւնը եթէ ստոր է նե՛ դիւ-
րաւ զսպուելիք բան չէ: Փան գի Յու-
նաստանի ամենէն բազմամարդ գաւառը կը
համարուի, և ընտանիքներն ալ ամեն ժա-
մանակ նշանաւոր եղած են իրենց անվը-
հերութեամբն ու քաջութեամբն:

Եւրոպական լրագիրներէն ոմանց խօս-
քին նայելով, հելլենական կառավարու-
թիւնը որոշել է Եւրոպայի պաշտպան տե-
րութիւններուն դիմել և ղեկավարական
օգնութիւն խնդրել անոնցմէ: Պապիւրիայի
արքունիքն ալ ղիտաւորութիւնն ունի կը-
սեն մեծ տերութեանց միջնորդութիւնը
խնդրելու ի նպատակ Օթոման թագաւորին
Բայց Եւրոպիոյ և Գաղղիոյ կառավարու-
թիւնները դեռ մօտ օրերս յայտարարու-
թիւն ըրած են թէ Ժողովուրդները ղե-

նու գորութեամբ զսպելու քաղաքակա-
նութիւնը չեն ընդունիր երբեք: Ուստի
չյուսացուիր բնաւ որ հելլենական կա-
ռավարութեան և Պապիւրիայի արքուն-
եաց խնդիրը եթէ ստոր է՝ արեւմտեան
երկու մեծ տերութեանց լրել ըլլայ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԵՂԵԿԱԿԱՆ

Տերութեան գանձուն վիճակին եւ երեսփոխ-
անութեան վիճակին համար ձեռք առ-
նուելիք միջոցներուն վրայ բարձրագոյն
մեծ Եւրոպայի օգնատախտ Կայսերան-
կայացուցած եւ Նորին Կայսերական վեհա-
փառութեան բարձր հաւանութեամբ վաւե-
րացած:

(Շարունակութիւն եւ վերջ)

« Քոնստանտինոպոլ քաղաքէն և
Թիւրքիայէն պատճառեալ բացելը
կանոնաւորելու յարմարագոյն երեւցած
ձեռքարկներն ու միջոցները Չեր վեհափա-
ռութեան ներկայացրելէ առաջ, առաջ
զայն կասկածները փարատելու համար
պէտք կըլլայ քննել թէ որո՞նք են Տե-
րութեան հարկաւոր ծախքերը և զանոնք
հոգալու համար կայսերական գանձուն
ունեցած եկամուտները:

« Գալ տարուան ընդհանուր ծա-
խուց և եկամտից հաշուեցոյցը շինուելու
վրայ է: Բայց դեռ լինցած չըլլալով, առ-
այժմ 1277 տարւոյն եկամուտն ու ծախքը
հաշուի հիմ կը բռնենք: Սոյն տեղեկագ-
րիս հետ Չեր Վ. վեհափառութեան ներ-
կայացուցած զուգահեռ կը տեսնուի թէ
նոյն տարւոյն ծախուց հաշուեցոյցակը
չորս մեծ բաժին կը պարունակէ:

1. Եւրոպայի պարտք:
2. Կիւրբին պարտք:
3. Կայսերական ռաճիկն և ուրիշ
յատկացեալ տուրքերը:
4. Այլ և այլ պաշտօնատանց յատ-
կացեալ ծախքերը:

« Եւրոպայի պարտքը՝ որ 1271 ին,
1272 ին, 1273 ին և 1277 ին Եւրոպայէն ե-
ղած փոխառութիւններէն յառաջ եկած է,
երբեք միլիոն երեք հարիւր հազար քսակ է,
և ասոր տարեկան տոկոսն ու մայրէն վը-
ճարուելիքը 1277 ի զուամը հաշուեցոյցին
մէջ 209,498 քսակի գումար մը կը ներ-
կայացնէ: Կիւրբին պարտքը կայմուած
է քոնստանտինոպոլ քաղաքէն մէկ
մասէն և քոնստանտինոպոլ քաղաքէն: Այս
վերջինները որ Թահափկաթ-Միւսթա-
գէ և Խահամը-Նեփիտէ կը կոչուին,
տարին 125,000 քսակ տոկոս կը պահան-
ջեն: Ուստի թէ՛ արտաքին և թէ՛ ներ-
քին քոնստանտինոպոլ քաղաքը տարուած

« Ներուած կը խնդրենք մեր արդար ընդեր-
ցողներէն սոյն տեղեկագիրը նախընթաց թի-
ւերուն մէջ ամբողջ չկրնալ հրատարակել-
նուս համար, մինչ ուրիշ լրագիրներ ամբողջ
հրատարակած են զայն: Ասոր պատճառը տե-
ղեկագրին թարգմանութեան հարկն էր, որմէ
ազատ էին ուրիշ լրագիրները, թարգմանու-
թիւն մը՝ որ մեծ խնամով եւ ճշգրտութեամբ
պէտք էր ըլլար, ինչպէս որ կը վայել այսպի-
սի կարեւոր պաշտօնական գրուածք մը:

տոկոսին գումարն է տարին 334,498 քը-
սակ, որ տերութեան ընդհանուր տարե-
կան ծախուց մէկ ութերորդն ըսել է:
Կիւրբին պարտուց մէկ մասն ալ որոշեալ
ժամանակի մէջ վճարելի Խահամըն և
տասնամեայ Կիւրբիններն են, որոց համար
տարին 319,514 քսակ պիտի վճարուի:
Այս գումարն ալ վերի գումարին վրայ
զարկելով, պարտքի համար տերութեան
գանձուն վճարելիք տարեկան գումարը կըլ-
լայ 654,012 քսակ:

« Օսմանց երրորդ բաժինն է՝ կայ-
սերական ռաճիկը, պաշտօնէ քաջուած
պաշտօնատարներուն կապուած թոշակնե-
րը, Սեփէ ղըկուած ընծաները, և այլն,
որոց ամենուն գումարն է 398,851 քսակ
և 399 դուրուշ:

« Վերջապէս՝ չորրորդ բաժինը այլ
և այլ պաշտօնատանց վերաբերեալ ծախ-
քերուն յատկացած է: Եւ ասոնց ալ գումա-
րը կընէ 1,733,951 քսակ և 145 դուրուշ:
Հետեւեալ տերութեան ծախուց ընդ-
հանուր գումարը կընէ 2,786,815 քսակ
և 44 դուրուշ:

« Երկրորդ հաշուեցոյցն ալ վեց բա-
ժին կը պարունակէ:

1. Ուղղակի կերպով առնուած տուրք:
2. Եւրոպայի " " " "
3. Տերութեան կայմածներէ եւ
հաստատութիւններէ առնուած եկամուտ:
4. Յատկացեալ հաւոյթներ և զա-
նազան իրաւունքներ:
5. Տերութեան մէկ քանի երկիրներ
ընէ առնուած որոշեալ տուրքերը:
6. Պաշտօնատանց ոմանց սեփական
եկամուտները:

Այս ամեն եկամուտներուն գումարն
է 2,442,368 քսակ և 169 դուրուշ: Այս
գումարը վերաբերեալ ծախուց գումարէն
հանելով՝ կը մնայ 344,446 քսակ և 375
դուրուշ բաց ծախք:

« Հոս պէտք է դիտել տանք որ 1277
ին եկամուտները գանձուն անցուցած դըժ-
ուարին պարտքներուն ազդեցութիւնը
կրնային, և ծախքերն ալ հարկաւ աւել-
ցան նոյն պատճառներով:

« Ինչպէս որ վերջ ցոյց տրուած է,
շրջաբերութեան մէջ գանձուած թղթա-
ղրամոց և անտոկոս պարտուց գումարը
չորս միլիոն քսակի չափ հաշիւ եղած է:
Բայց այս գումարը՝ որ տուականներու մէջ
նշանակուած գումարներն աւելի է՝ իր մէջ
կը պարունակէ նաև անցեալ տարուան
եկամտից 300,000 քսակ բացը: Ուստի
պարտուց գումարը չորս միլիոն քսակ դըր-
ուեցաւ որպէս զի ծախքերուն վերջնական
կերպով կանոնաւորուած ժամանակը հը-
նար եղածին չափ մեծ ճշգրտութեան ձեռք
բերուի:

« Պայտերական գանձուն ներկայ վը-
ճակն այսպէս բովանդակելով՝ կուենանք
երկու միլիոն քսակի թղթաղրամ, երկու
միլիոն քսակի այլ և այլ բաց պարտք, և
344 հազար այսպիսի քսակ բաց ծախք:

« Տաճկաստան՝ ուրիշ տերութեանց
հետ բաղդատելով՝ դեռ մօտ ժամանակնե-
րըս մօտ բացելու և փոխառութիւններու
ձամբուն մէջ, Եւրոպայի լաւ կըլլար որ եր-
բեք չմտնէր այս ձամբուն մէջ, բայց այս-
չափ պարտքն ալ վարկաւորու բան մը չէ
նշանակելի և ոչ ապագային համար:

« Զեր տէրութեան երկմտից վեճակը
տարի քանի մը տէրութեանց երկմտից
վեճակին հետ բազմապիսի, որոնք իրենց
բաց պարտքերը մեզին շատ առաջ քոնս-
լիտէ բրած են և մինչև հիմա ալ ժամա-
նակ ժամանակ սոյն միջոցն ի գործ կը դ-
նեն, կը տեսնուի որ մեր քոնսլիտէ բ-
նելիք պարտուց գումարը համեմատաբար
խիստ փոքր բան մ'է ։

« Օրինակի համար Անգղիոյ տէրու-
թիւնը 1850ին 12 636 800 քսակ տարե-
կան ծախք ունեցած և այս գումարին 6
միլիոն 292 000 քսակը պարտքերուն տո-
կոս տուած է ։

« Վաղղիւս, նոյն տարին 12 581 000
քսակ ծախք ունեցած և մէկ երրորդին
չափը պարտքերուն տոկոս տուած է ։

« Մեքսիկայի Միացեալ Վահագաց
տէրութիւնը 1848—49ին 2 701 600 ք-
սակ ծախք ունեցած և չորրորդ մասէն ա-
ւելին տոկոս տուած է ։

« Մատրիս 6 456 400 քսակ ծախ-
քին գրեթէ հինգերորդ մասը պարտքե-
րուն տոկոս կուտայ ։

« Իսկ Տաճկաստանի մէջ 2 786 815
քսակ ծախսը գրեթէ մէկ ութերորդը
պարտուց տոկոսին կերթայ ։

« Եւրոպայի տէրութեանց մէկ քա-
նիին իրենց եկամտից անբաւականութիւ-
նը դարձանելու համար ժամանակաւ ինչ
միջոցներու ձեռք զարկած ըլլալը ամենուն
ծանօթ է ։ Վայսերական զանձն այնպիսի
վեճակի մը մէջ չէ, որ յիշեալ կառավա-
րութեանց պէս տէրութեան փրկութեա-
նը անուշով նոյն բացառիկ միջոցներուն
ձեռք զարկէ ։ Իր բացը գոցելու և սրտա-
քը վճարելու համար երկու օրինակ որ մի-
ջոցներու աղբիւրներ ունի, այն է տուր-
քն ու փոխառութիւնը ։

« Տաճկաստանի մէջ բոլոր տուրք-
անհատներու վրայ բաժնած ժամանակինս
մարդ գլուխ 45 զուրուշէն չափ կ'իյնայ ։
Անգղիոյ մէջ 300 զուրուշէն և Վաղղիւս
մէջ 250էն աւելի կ'իյնայ ։

« Այս մարդ գլուխ ինկած տուրքին
առաւելութիւնը ժողովրդոց հարստու-
թեանը նշան ըլլալով, քիչ եղած տեղերը
շատ եղած տեղերուն հաւասարելու հա-
մար աւելցնել պէտք է ըսել չէ ։ Բայց
Տաճկաստանի համար, որչափ որ տրոց
բաժանման դրութիւնն անկատարութիւն
ներ ունի որ արդէն տեղ տեղ բարեու-
քած է, կը հասկցուի յայտնապէս որ
մարդ գլուխ ինկած տուրքի բաժինը խիստ
թեթեւ է ։ Աւելեւ կրնանք եզրակացնել
ասկէջ թէ տուրքերն արդէն տէրութեան
շատ երկիրներուն մէջ ժողովրդոց վրայ
ծանրացած չըլլալով՝ կրնան աւելնալ ։

« Տասանորդներուն (էօշլըր) հաւա-
քումը մեծ մասամբ վարձակալներուն
(միւլթեզիմ) ձեռքէն առնուելով ուղղակի
ժողովրդներուն յանձնուեցաւ, վարձա-
կալներուն ըրած շահը իրենց վայելելու
կերպով ։ Վրոշմաւոր թուղթերը, իս-
թէնթաները և ուրիշ ասոնց նման բաները
որ ամեն տէրութեանց մէջ մեծադուր
եկամտից արդիւններ են, նոր օրէնքներու
տակ գրուեցան, որով այս կողմանէ ալ
մեծ եկամուտ գոյանալուն կրնանք փա-
հիւ ։

« Աւելեւ, այն ու ծխախոտը
բարեկամ տէրութեանց հետ հաստատ-
ուած առևտրական նոր դաշնագրութեանց
համեմատ մենավաճառի կարգ պիտի մըտ-
նեն ։ Ծխախոտը առաջին աստիճանի
հարկաւորութիւն ունեցող պարէն մը
չըլլալէ զատ, պարզապէս զուարճութեան
նիւթ մը ըլլալուն, ամեն տէրութեանց
մեծ եկամտաներու աղբիւր մ'է ։ Ուստի
տէրութեան երկիրներուն մէջ գործած-
ւած ծխախոտին վրայ ալ երկրագործու-
թեան բնաւ վնաս չուող և ժողովրդոց
կարողութեանը համեմատ տուրք մը դը-
նելով՝ եկամուտ մը ձեռք կը բերուի, որ
առջի բերանը ուրիշ երկիրներու մէջ
ձեռք բերուած եկամտանի չհաւասարի
այնէ, տակաւին բաւական մեծ կրնայ
ըլլալ ։ Իսկ աղը, որչափ որ ժողովրդոց

ամենահարկաւոր պիտոյքներէն մէկն է նե-
ալ, մարդ գլուխ պէտք եղածը խիստ քիչ
բան մ'է ։ Աւելեւ տեղերաւորն առևտուրը
մեծ տուրքերու ենթակայ եղած է ։ Բայց
Տաճկաստանի մէջ աղահանքերը կառավա-
րութեան սեփականութիւնն ըլլալով, ա-
ղին վաճառուել խիստ արդիւնաբեր կը-
լայ, թէ և բուն արժէքէն շատ թեթեւ
տուրք մը դրուի վրան ։

« Անքերն ու անտառները կանո-
նաւոր կերպով բանեցնելու և մասա-
կարարելու համար ալ հնարաւոր է պար-
տուց վճարմանը հարկաւոր եղած դրա-
մագլխէն 30000 հազար քսակի չափ ասոր
յաւակցելու, և կը յուսացուի որ այս
անօրէնութեամբ հանքերն ու անտառնե-
րն ալ առ այժմ բաւական մեծ եկա-
մուտ մը կրնան բերել, որ ապագային ա-
ւելի մեծնալուն տարակոյտ չկայ ։

« Այս նշանակուած եկամտից աղ-
բիւրներէն զատ՝ մաքսատանց (թարիֆա-
ներն ալ նորոգուելով, և հին թարի-
ֆաներուն տկար մաքսագլխերը՝ վաճա-
ռաց խիստ անարժէքն համեմատուելով,
այս նոր թարիֆաներն ըստ ինքեան հա-
րիւրին 30 աւելի եկամուտ պիտի բերեն ։
և որչափ որ նոր դաշնագրութեանց հա-
մեմատ գուրս երթալիք վաճառքներուն
մաքսալինը տարուէ տարի պիտի թեթեւ-
նայ և ուրիշ եկամուտներով գոցուի,
այսու ամենայնիւ այս մասին եղած քըն-
նութիւններէն յայտնի եղած է որ ներս
մտած ապրանքներուն տրոց աւելնալէն
գոյացած աւելորդ բաւական մեծ գու-
մար մը պիտի աւելցնեն եկամտից հաշու-
ցոյցին վրայ ։

« Աւելեւ իրաւամբ կը յուսացուի
որ 1277ի հաշուեցոյցէն գուրս յիշուած
վերջիշեալ եկամուտները 715 000 քսակի
չափ առաւել եկամուտ պիտի գոյացնեն ։
Ասկէջ զատ, թէ որ թղթագրութեան
նալով փոխանակութեան վնասներէն զան-
ձը ազատի, և տէրութեան այլ և այլ
վարչութիւնները ժամանակին իրենց յատ-
կացեալ ստանդներն ստանալով կանխիկ և
կանոնաւոր կերպով ծախք ընեն, 150 000
քսակի գումար մ'ալ անկէ կը շահի գան-
ձը ։

« Ասոնք են գանձուն եկամուտներն
աւելցնելու յատուկ միջոցները ։

« Իսկ փոխառութեան միջոցին գա-
լով, Եւրոպայի պատուաւոր սեղանաւո-
րութեան տուներուն մէկուն կողմանէ
մեզ փոխառութիւն ընելու առաջար-
կութիւններն ընդունուած ըլլալով, այն
փոխառութեան արդիւնքը՝ կառավարու-
թեան գտած և արդէն մասամբ մը ձեռք
բերած ներքին միջոցներուն հետ միասնա-
լով՝ կայսերական գանձուն զանազան պարտ-
քերը կանոնաւորելու կը բաւէ ։

« Այն պարտքերը Քօնսթանտին
լու հիմերը դեռ վերջնական կերպով ու-
րոշուած չեն ։ Բայց առնելէնքերուն մէկ
մասը դրամով պիտի վճարուի ։ Վնաս-
կաններն ու յատկացեալ հատոյթները
Քօնսթանտին կանոնէն գուրս պիտի մնան
և ամբողջ դրամով պիտի վճարուին ։

« Աւելեւ, Տէրութեան Քօն-
սթանտին եղած պարտքերը և անոնց տոկոս-
ները, ինչպէս նաեւ կանոնաւորելիք միւս
բաց պարտքերը և ասոր համար պէտք ե-
ղած ստանդները, նոյնպէս այս գումարնե-
րուն համար գանձուն վճարելիք տոկոս-
ները իրօք խիստ մեծ գումար մը չեն ներ-
կայցներ ։ Միւս կողմանէ, ձեռք առ-
նուելիք միջոցները ուրիշ տէրութեանց
մէջ առ հարկի ձեռք առնուած միջոց-
ներուն հետ բաղդատելով՝ շատ ծանր
չեն ։ Բայց հոս գլխաւոր խնդիրը ձեռք
առնուելիք միջոցներուն գործադրութիւ-
նն ու գուրսէն և ներսէն ըլլալիք փո-
խառութեանց պայմաններուն կատարու-
մնէն, որ ուրիշ կերպով չկրնար ըլլալ՝ բայց
միայն այս պարտաւորութիւններուն ար-
տասխանելու համար պէտք եղած գումար-
ներն առանկէ ետեւ ծախսուց ու եկամտից
մէջ հաւասարակշռութիւն հաստատելով ։

« Եթէ Չեր Ա. վեհափառութիւն-
նը կը հաճի այս կարգադրութիւնները

հաստատել, 1278 տարւոյն եկամուտն ու-
ծախքը ներկայ հաշուեցոյցին համեմատ
կրնայ որոշուիլ, որուն բովանդակութիւ-
նն է՝

Եկամուտ 1278 տար. 3 307 368 քսակ
Ծախք 1278 տարւոյն 3 110 815 "

Եկամտից ծախքէն
աւելցածը 196 553 "

« Բայց որովհետեւ հարկ է նկատել
թէ ինչպէս որ եկամուտներն այս հաշ-
ուեցոյցին նախատեսութեանը համեմատ
կրնան գոյանալ, անանկ ալ հնար է որ սո-
վորական և նոր եկամուտներն յուսացուա-
ծէն պակաս գոյանան, կամ թէ ծախսուց
մէջ մտածուած խնայողութիւնները նոյն
չափով չկրնան կատարուիլ, վերջիշեալ
աւելցուին այս հնարաւոր վերջապէս
մաւորելու սահմանուած է ։

« Չեռնհաս ժողովներ այս նոր
եկամտից հաշուեցումը պարագաներուն
վերաբերեալ օրինադիրներ կը պատ-
րաստեն այս միջոցին ։ Այն օրէնքնե-
րը արդէ հաւաքման ժամանակն ի գործ
պիտի դրուին ։ Վառավարութիւնը միան-
գամայն խորհած է վարկի սնտուկ մը
հաստատել, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ
ներքին և արտաքին պարտուց և այս ան-
գամ ըլլալիք նոր կարգադրութեանց վե-
րաբերեալ խոստանալուն իրեն երաշ-
խաւորութիւն ծառայելիք եկամուտներն
ուղղակի ընդունիլ և պէտք եղած վճար-
ները ժամանակին կատարել ։ Չեռնհաս
անձերէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը
այս խորհուրդին գործադրութեանը հա-
մար ձեռք առնուելիք միջոցներուն կ'ըզ-
բակէ, և ընելիք որոշումները Չեր վեհա-
փառութեան բարձր հաւանութեանը պի-
տի ներկայացուին ։

« Վախճանաց տարիներուն առմա-
րակալութիւնը պիտի գաւազնի նոր սխե-
մայի տարւոյն տուամարակալութեանէ ։ Այս
ինքն յատուկ պաշտօնատար մը պիտի սահ-
մանուի հին հաշիւները վերաբնակելու հա-
մար ։ և բոլոր տուամարակալութեան
նոր ոճը թէ՛ կանոնաւորութեան և թէ՛
գլխաւորութեան մասին մեծ առաւելութիւն
ներ ցոյց կուտայ, տէրութեան բոլոր ծա-
խուց և եկամտից հաշիւներն այս նոր ու-
ճին համեմատ պիտի բռնուին ։ Այս տը-
նօրէնութիւնները գործադրելու, ինչպէս
նաեւ տէրութեան պաշտօնատարներուն բա-
ցէն պարտք ընել արդիւնք և բոլոր ել-
մուտական գործողութիւնները կեդրոնա-
ցնելու համար պէտք եղած միջոցներն
ալ խորհուրդ վրայ են ։ Այս ամեն խոր-
հուրդներուն արդիւնքը հետզհետէ Չեր
Ա. վեհափառութեան հաւանութեանը
պիտի ներկայացուին ։

« Չեր Ա. վեհափառութեան գա-
հաղութիւնը Տէրութեան և Ազգին
համար բարօրութեան նոր դար մը բանա-
լով, և երկիրն օգուտը ձեռք հագածու-
թեան գլխաւոր նիւթն ըլլալով, համոզ-
ուած եմ որ մեր երկմտից այս անցաւոր
գծաւորութիւնը քիչ ժամանակէն բոլոր-
ովին կը փարատի, վերջիշեալ անօրէնու-
թիւններուն գործադրութեան մասին աւե-
րութեան ամեն պաշտօնատարներուն ան-
երկբայելի ջանքը, բոլոր հրամանի Չեր
Ա. վեհափառութեան, որուն թաղաւո-
րութեան օրերը նշանաւոր պիտի ըլլան
փառօր և բարօրութեամբ ։ »

Բ. Դուռն ՄԵԷԷՄԵԷ ՏՈՒՍ
1278 շապան (1862 փետր.)

ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆՔՈՒՆ
1277 ԹՈՒԹԵԱՆ ԵՒ
ԵԿԱՄԵՏԻ ԵՒ ՏՈՒՌՈՒՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ՀԱՇՈՒԵՑՈՅԸ
Ե ԿԵՄՈՒՏՈՒՆ
Ե.
Ուղղակի հարկը. Գաւ Դը.
Տուրք (վերկի) 578 742 108

Վախճանաց գումարը 578 742 108
Չեռնհասի ծառայու-
թեան աղաւ մնալու համար
տուրք 119 218 82

Բ.

Անուղղակի հարկը
Տասանորդ (էօշլըր) 722 710 93
Ուղղակիներուն վրայ տուրք 167 953 231
Խոցերուն վրայ տուրք 9 792 317
Բնդ հանուր մաքս 330 455 200
Բուսխաթիլի տուրք և
Ժողովար մաքս 61 532 459
Չիւսն տուրք 16 921 291
Քօնսթանտին 3 322 285
Վրոշմաւոր թուղթ 5 426 425
Բուսխաթիլ տուրք 24 067 144
Կարուածական տուրք
(թաբու) 18 201 396
Այլ և այլ տուրք 222 332 425

Գ.

Վաճառատուն 13 813 290
Տպարան 1 832 286
Տէրութեան զանա-
զան սեփականու-
թիւնը 7 202 168

Դ.

Չիւսարանք (տաբան) 4 314 275
Մասաթ 859 366
Մարդիկ աղաւակը 15 353 95
Մարդիկ 21 388 124
Հանք 1 813 231

Ե.

Երկարտի տուրք 80 000
Սպարիոյ " 5 000
Մոտալիոյ " 3 000
Սերիլիոյ " 4 600
Սամաի " 800
Այլօրոգի " 294

Գումար 2 440 946 291

Առևտրական գործոց
պաշտօնատան սեփական
եկամուտը 1 421 378

Համագումար 2 442 368 169

ԾԱՆՈՒՐ

Ե.

Մրտաքին պարտք. Գաւ Դը.
Մրտաքին պարտուց տոկոսն
ու մայրէն վճարուելիքը 209 498 409

Բ.

Ներքին պարտք.
Իսհամը Նեփոսներուն
և Թահվիթը Միւլթ
Թաղներուն տոկոսն ու
մայրէն վճարուելիքը 125 000
Իսհամը Միւլթալիւն-
րուն և տասնամեայ Մեր-
կիւնրուն տոկոսը 57 795
Մեհմետու, Մուհամա-
նետու, Թիւրքներուն և
Օ. Խաններուն համար 97 360
Որոց սնտուկին եղած պար-
տուց շահը, ղեկաւորական
(Նիւլթալի) սնտուկէն ելե-
մուտան (Միւլթ) գանձուն
վրայ դարձած պարտքերուն
տոկոսն ու մայրէն վճար-
ուելիքը և գաւառներէն
կանխաւ առնուած կէս
տարուան տուրքին քաւորը 164 359

Գ.

Բաւակացեալ տուրք.
Հիւսիս, Եւմէնի և
Միւլթի 80 719
Վ. Ինքնակալին և ար-
քունաց 259 727 255
Պաշտօնի վրայ եղող, պաշ-
տօնէ քաշուած և կարօ-
տութեան մէջ եղող պաշ-
տօնատարներուն թղախ 58 405 144
1 052 864 308

Նախընթաց գումարը, 1052864 308

Գ.

Պաշտոնատանց յատկացեալ.

Մասնակցութեան ներուրն, Երգարութեան Բ.		
Մասնակցութեան ներուրն, Երգարութեան Բ.	23208	202
Օրհնոգորական մատուցին 867660		
Թմարանոթարանի ստնուկին 40597		
Օրհնակարութեան անտու-		
կին	142508	252
Դատաստանական վար-		
չութեան	22328	
Էլեգիայի անտուկին 41200		
Ներքին դործոց պաշտոնա-		
տան	346093	326
Երտաքին դործոց "	29618	
Երեւոյական դործոց "	9218	61
Հասարակաց կրթու-		
թեան	4935	342
Ոստիկանութեան	46097	
Գանձուց պաշտոնատան		
ընդհանուր ծախքը	161487	53
Համագումար	2786815	44

ՆԱԽԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԵՎԱՄՏԻՑ ԵՒ ԾԱՌՈՒՅ
ՕՍՄԵՆԵՆ ՏԵՐՈՒԹԵՒՆ

ՍԿՍԵԱԼ Ի 1 ՄԱՐՏԻ

1278 (1862) ՏԱՐԻՈՅՆ

ԵՎԵՐՈՒՏԻՐ

1277 տարւոյն եկամտից		
գումարին վրայ հաշուելով 1278	Բաակ	
տարւոյն եկամտից գումարը	2442368	
1278ին հաստատուած նոր		
տուրքերն ու եկամուտները	715000	
Տեւութեան պաշտոնատանց		
ծախքերուն մէջ ըլլալիք խնայու-		
թեանց հաւանական գումարը	150000	
Համագումար եկամտից	3307368	
Համագումար ծախսուց	3110815	
Յաւելուած եկամտից	196553	

ԾԱՆՈՒՐ

1277 տարւոյն ծախսուց վրայ		
հաշուելով 1278 տարւոյն	Բաակ	
ծախքը	2768815	
Նոր ըլլալիք փոխառու-		
թեան շահն և հարկերին		
երկուքը, և այլն	150000	
Տեւութեան մէջ փոխ առ-		
նուելիք 400000 քաակին շահը	240000	
Նստոյն պարտքերը կանո-		
նաւորելու համար երկուքը		
նոր Բժնակցներուն շահը	150000	
Համագումար ծախսուց	3110815	

ՆՈՐ ԵՎԱՄՏԻՑՆ ԵՐՈՒՆ

ՀԱՇՎԻՐ

	Բաակ	
Ծախսուած	100000	
Եւ	120000	
Գործունէութեան ծախք	40000	
Բախշեման և ոգիւնք ընդելիք	40000	
Վաճառքի եկամուտներուն		
յաւելուած	30000	
Կ. Պօստի տուրք	20000	
Նստուներն ու հանքերը	10000	
Մաքսի նոր թարթիքներէն		
յաւելուած	200000	
Բնահանուր տուրքին յաւել-		
ուած	50000	
Տասնորդներուն վրայ յա-		
ւելուած	75000	
Պայտի (նալ) տուրք	10000	
Ունեւորութեանց փոփոխու-		
թեան (Թարու) յաւելուած	20000	
Համագումար	715000	

Ի նորայէն եկած հեռագրական լու-

թերը կը ծանուցանեն թէ Օսմանեան փոխառութեան ստորագրութիւններուն վերջին գումարը 35 միլիոն իրաւի հասեր է:

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

ԱԶԳԱՅԻՆ

Հեռուեալ նամակը արդիւս լուսաւոր-

Հեռուեալ նամակը արդիւս լուսաւոր-

Հեռուեալ նամակը արդիւս լուսաւոր-

Ի նորայէն եկած հեռագրական լու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

22 մարտ 1862

Ի. Պօստ (Ստորագրութիւնք)

Ի նորայէն եկած հեռագրական լու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

Հեռուեալ նամակը արդիւս լուսաւոր-

Ի նորայէն եկած հեռագրական լու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

22 մարտ 1862

Ի. Պօստ (Ստորագրութիւնք)

Ի նորայէն եկած հեռագրական լու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

22 մարտ 1862

Ի. Պօստ (Ստորագրութիւնք)

Ի նորայէն եկած հեռագրական լու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

22 մարտ 1862

Ի. Պօստ (Ստորագրութիւնք)

Ի նորայէն եկած հեռագրական լու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

22 մարտ 1862

Ի. Պօստ (Ստորագրութիւնք)

Ի նորայէն եկած հեռագրական լու-

Թիւթագրամայ բարձման և տէրու-

